
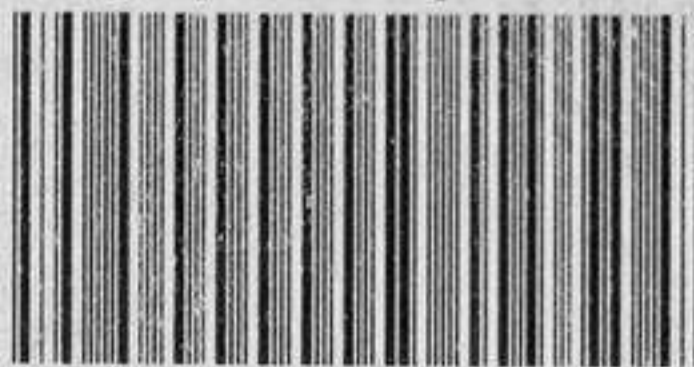

Biblioteca Valenciana

Un grapaet i... prou de v

3 10000000908973

CV/6065

C.V.

6065

POETES VALENCIANS

CONTEMPORANIS

A Sant Vicent

¡Pare Sant Vicent Ferrer,
Que en lo cèl gloriós viviu!
¿Per qué, haventne tants per fer,
Fent milacres no seguiu?

¡Torne vòstra santa manya
A fer de cristiáns collita,
I mireu que nòstra Espanya
Vòstra gracia necessita!

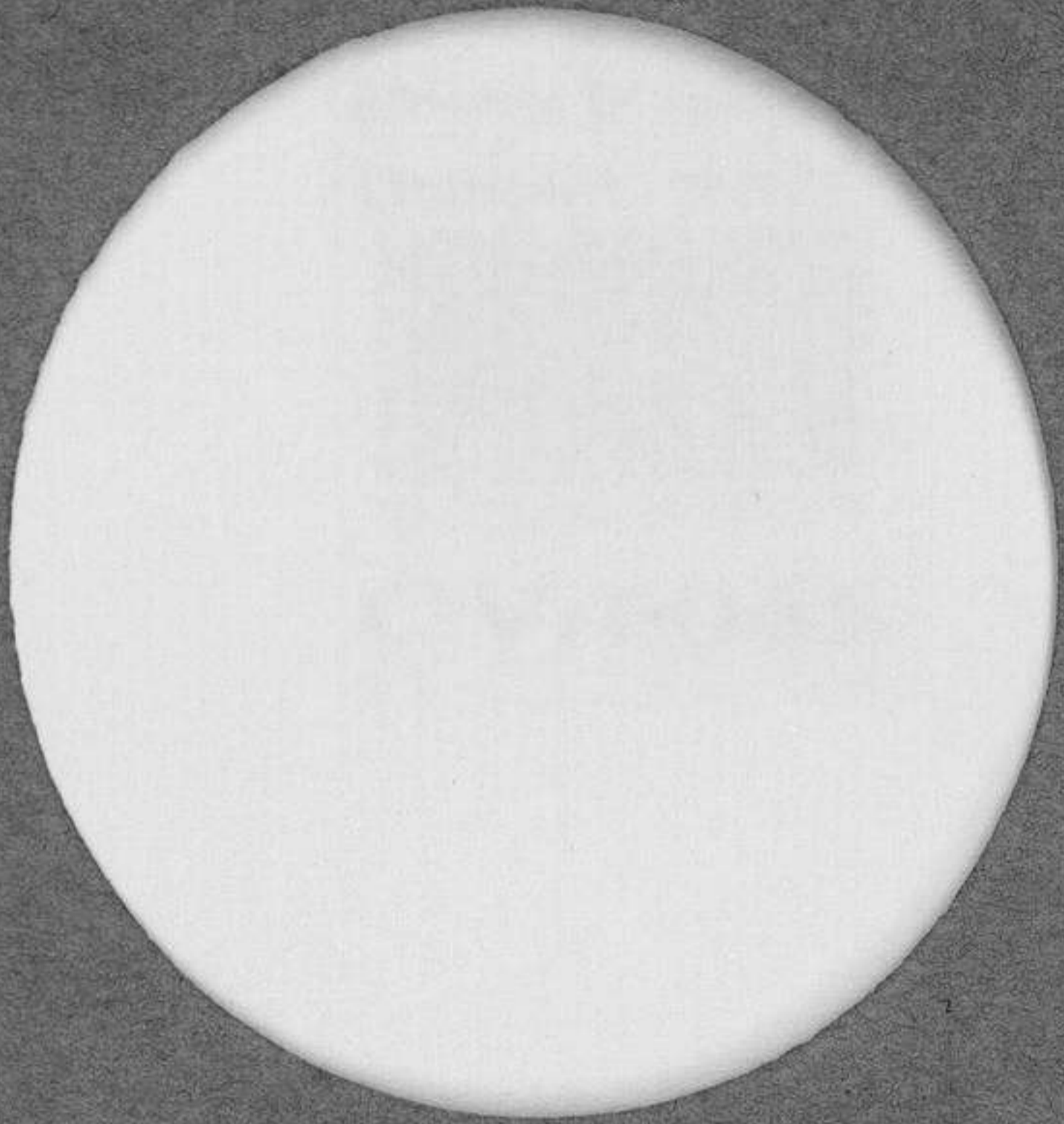
Eixos actes prodigiosos
A vòstra pietat deguts,
Huí pòden ser ben grandiosos
Com als de aquells temps pareguts

UN GRAPAET I... PROU

DE VERSOS EN VALENCIÀ

ARTES GRÁFICAS.-J. GAMÓN
— ESPARTERO, 7.-VALENCIA

R. 88536

A Sant Vicent Ferrer

¡Pare Sant Vicent Ferrer,
Que en lo cèl gloriós viviu!
¿Per qué, haventne tants per fer,
Fent milacres no seguiu?

¡Torne vòstra santa manya
A fer de cristiáns collita,
I mireu que nòstra Espanya
Vòstra gracia necessita!

Eixos actes prodigiosos
A vòstra pietat deguts,
Huí pòden ser ben grandiosos
I als de aquells temps pareguts.

—
A un obrer de vila un día
Caure de un andámit véreu
I al mateix temps que caía,
En l' aire me 'l detinguereu.

Huí, ofuscats per teoríes
Que son ensòmits no més,
Obrérs cauen tots los dies
Dels andámits del progrés.

¡Detingaulos milagrós,
Per lo bé que 'l mon demana,
En eix' aire pur i hermós
De la caritat cristiana!

—
Hián cegos de enteniment
Que prenen per *laçarillo*

I mireu que nòstra Espanya
Vòstra gracia necessita.

I a mi en memòria 'm tingáu;
I per vórem satisfet,
A viure promte 'm dugáu
Allá ahon veja el Micalet;
Pues, de Valencia alluntat,
Ja més temps no puc seguir...
¡I em tròbe tan inyorat,
Que de inyor vaig a morir!

Cervera del Ríu Pisuerga, 1899.

Al mestre D. Teodor Llorente

Sonet, que l' ha improvisat
en valenciá maltractat,
una ploma illiterata,
pera les Bodes de Plata
que celebra el Rat-Penat.

Dende estes aspres sèrres castellanes,
Ahon estic per la sòrt mal i sugècte,
Vos envíe un saludo i mon afècte,
Amadors de les glòries valencianes.

Vòstres tròves sentides i galanes,
Enaltint tot lo gran i tot lo rècte,
Conquistantvos están fama o respècte
I l' èco les durá a tèrres lluntanes.

No desmayéu en vòstra noble idea;
Pues vòstre cant, com la cansó tirtea,
Fará que a nòstres fills tant enardixca,

Que la preuada *Fe* no 'ls abandone,
I el dolç i pur *Amor* la pau els done,
I el sentiment de *Patria* els engrandixca.

Toledo, 1906.

Doloreta

Un any fa que en lo ric traje de novia
 Li fiu al abrassarla un descossit:
 I ella em digué:— «No importa, abrássam, bésam,
 Tú vals més que 'l vestit.»

I huí, si va apanyá i amant m' acòste,
 Diu rebutjantme, en forma de estufit:
 — «Ara déixam; apártat, hòme, apártat,
 ¡No em chafes el vestit!»

Felicitació

A En Joan Rodríguez Condesa,
 per lo motiu que se espessa.

Huí sé que figures en la nòva llista
 Dels excursionistes de *Lo Rat Penat*,
 I te felicite, desijante vista,
 Les comes ben fermes i el juhí acertat.

I no t' apresures a fer comentaris
 De tot lo que vejes i et parega antic,
 Pera que no 't passe com a uns anticuaris,
 En estos tres casos, que 'm contá un amic.

—

U que 's desvivía per remòure tèrres
 I un día l' ixquéren, entre molt cudòl,
 Dos taces de *pico*, sis boques de jèrres,
 Vint anses de cánters i un cul de peròl,
 Digué entusiasmantse i ab veu tremolosa:
 — «Tot això que trauen pròba clar i be,
 Que así es ahon estava la ciutat famosa
 En arts, ciències i armes, que Ibèria tingué.

A Roma, valenta, volgué superarla;
 Mes *Quinto Melonius*, el cónsul romá,

Vingué ab un exèrcit, dispòst a assolarla,
I paláus i cases en camps transformá.»

I ú dels que cavaven, apodat *Jecinto*,
Soltant la lligona, replicá:—«Senyor:
Vosté sap la història de eixe *Meló Quinto*,
Mes de esta terreta la sé jo millor:

Ni ciutat ni cases... Así sòls hi havia
Una trista còva de un mal canterer;
I la còva i testos destruí en un día
La fòrta tormenta, que estallá en Febrér.»

—
Ú que anava sempre regiránt *ruines*,
De fòrt, de alcaçava, de torre o castell...
De un racó de enrunes i de taranyines
Tragué un tròs de fèrro, menjat del robell.

I ple de alegria, cridá als que allí estaven:
—«¡Véjen la fortuna com m' ha favorit!
O assò es ú dels fèrros que se despertaven
Quánt un almogáver els pegava un crit,

O be, per les traces, que es, dirse podria,
El arma terrible de *Alí-Ben-Femer*:
De aquell valent mòro que así residia,
I al vindre el rey Jaume, caigué pressoner.»

I un ruc que escoltava, rasantse la orella,
Digué en molta sorna: «¡No vinga en enganys!
Perque aixó es el mánec de una gran paella,
Que así per inútil tirí fa sèt anys!»

—
U entrá en una iglesia que tota es plovía,
En quant apretava la pluja un poquet:
Mirá les capelles, còr i sacristia,
Medí les distancies, raspá la paret...

I exclamá de promte: —«No veig un indici
De estil que me indique del temps que será...
Carix de importancia pa mí este edifici:
Ni es mòro, ni gòtic, ni grèc, ni romá.»

I allí un mestre de òbres, que 'l acompanyava
I que presumia de dòcte i graciós,
—«Señor, digué serio, com ho sospechava,
En esta matèria discrepém els dos.

Jo, siguen com siguen pilars i moldures,
Que 'l arc redó siga, que siga apuntat,
Me importa tres *pitós*: per eixes figures
May els edificis he calificat.

Jo si el trespòl nòte creuat de goteres,
I els *pisos* i els sóculs blanquéjen d' humits,
Tals palaus i temples, aferme de veres,
Que per dalt son *gòtics* i per baix *florits*.»

—
Mes a tú estos *chascos* no han de sosoirte,
Perque tens ingèni, cultura i talent:
Han tengut bon tino tots al elegirte,
Dels excursionistes, vicepresident.

—
Me dónen envétja les teues *andanses*,
Perque al temps que estudies gust dones al cós:
Ja en *Buñol* almorces, ja en *Silla* descanses,
Huí dòrms en *Teresa*, demá en *Bonrepós*...

I en *Casinos* júgues, i en *Cullera* sopes,
I si de *Mel-i-ana* te 'n vás enfitat...
En *Tabèrnes Blanques* te prens unes copes
I a *Ròt-ova* arribes i et sents... desunflat.

—
¡Avant!... Examina tot lo de la tèrra,
Encara que diga qui *chistes* sòl fer:
Que l' hòme que busca la *plana* i la *sèrra*,
Més que excursioniste, pareix un fuster.

Menja i beu sens tassa, mentres tant caviles;
I pâ estimularnos a eixes distraccions,
Escriu i publica de pòbles i viles,
Tot alló que *tragues* en les escursions.

Les dos carabaceres

Carabaça al forn venent
 está molts dies Tomasa,
 Junt al portal de ma casa;
 I lo dolç i lo brusent

Del fruit que ven exagera,
 Pregonant alt i assovint:
 —«¡Así está la mèl bollint!
 ¡Chiques, la carabaçera!»

I enfront de ma casa viu,
 Fa un mes, Amalia: una chica
 Forastera, molt bonica,
 Que quant la mire es sonriu.

Mes jo no caic; perque veig,
 Que es ma vehína preciosa
 Caracera i capritjosa
 En materia de festeig.

Huí vòl a Pere i demá
 Se enamora de Geròni;
 A éste abandona per Tòni,
 I a Tòni per Sebastiá...

A ser caballer en plaça
 Deuria usar este lema,
 De sa veleitat emblema:
 «Conversació i carabaça».

A fòrsa de reflexions
 La mare no la capgira;
 La *casaca* no li tira,
 Sòls vòl ella pantalóns.

Famosa aixina s' ha fet;
 I un estudiánt escamat
 Per apodo li ha posat:
 «La senyoreta Lluquet».

Mentres ella está al balcó
I als hòmens mirant abraça,
De quant en quant ix Tomasa
En lo consabút pregó.

I jo, mirantles i ouint,
Pòt ser que dir no sabera,
Quina es més carabaçera
I amòstra més *mèl bollint*.

Dos tròssos de carta d' estiu

A un amic de confiança

I

Molt me compláu que t' encontres
Alegre el estiu passant,
En un pòble de la còsta,
De tons fills acompanyát,
I els aires purs i balsámics,
A tot hòra respirant,
De les flairoses¹ montanyes
I la salobrenca mar.

Envetjarte, no t' envetje,
Perque la envetja es pecát,
Mes sí exclame:— «¡Ché, qué vida!
¡Quí la poguera passar!

No ferne un brot de faena
I haver la seguritát
De que ròba, taula i casa
No han de faltarnos demá.»

Féu bé en fugir de la mòda,
Que en este temps fa suar;

1 De la paraula flairosa—Ignore el significat,—Mes la usen nostres poetas
—Sempre que párten del camp.—I jo la escric, confessante—Que a mí no me
satisfá:—Perque me pareix que espresa—Flato... que se va escapant.

I féu bé en vestir a vòstres
Capritjo i comoditat;

Mes sospeche que eixos tratjes,
Per la descripsió que 'm fas,
Encara que siguen cómodos,
Ténen prou de estravagants.

Ample sombrero de palma,¹
De gran copa i de ales grans,
Que per sa grandaria i forma
Més que sombrero, es cabás:
Còll sense còll de camisa.

Camisa sense planchar,
I al còs una americana,²
Transparént com un cedàç,
De color de sac de guano,
Que sòlta i desalinyá,
Pareix una banderòla
Que se va bambolejánt;
Uns pantalóns, que presénten
Tan amples el dos camáls,
Que, a ser més curts, be podrien
Per uns saragüells passar;
Cálçes calaes... de terreta
I de pols; i els pèus ficáts
En sabates-espardenyes
Com dos llánches de peixcar.
¡Mira que anireu bonicos!

Per los carrers cridarán:
— «¿Quí vòl mascaróns de proa?»
— «¿Quí compra espanta-pardáls?»

Els chiquéts pòt ser que os prénguen
Per ninóts del *Pim-pum-pam*,

1 Aixina et convé, de palma;—Pues si ahí teniu sempre fam,—A ser de palla, no arribes—A posártelo en lo cap.

2 De téla, que d' atra classe—Te podria sentar mal.

I, per divertir-se, os sòlten
De pronte una pilotá.

I un *gomós* contarà a un atre:
—«He vist, i vaig a imitar
A uns en tratjes futuristes,
Que son molt originals.»

I un polític, dels que 's prècien
De estar de tot enteráts,
Com un secret, en veu baixa,
En lo Casino dirá:

—«Me cònsta de bona tinta,
Que eixos forasters, que van
En vestimenta tan rara,
Han vingút de Portugal,
Fugint de aquella república:
Son monárquics disfraqats,
Que, fent com qui 's divertixen,
Se ocupen en conspirar.»

I ú dels més dòctes del rògle,
Que parla grave i paussat,
Saltará al punt: —«No es exacte,
Créguenme a mí. No hiá un tal...
Jo he corregút per les tèrres
De Melilla i Tetuán,
I eixos senyors, assegure,
que no son de Portugal.
Eixos son mòros adictes,
Que del Riff s' han escapat,
Pera establirse en Espanya
I poderse *uropeiçar*.
De quína kabila vénen
No ho tinc encara aclarát;
Mes puc dir que per los tratjes
O son de *Beni-Ago-Char*,
O de *Beni-Mal-Afacha*,
O de *Beni-Mam-Arrách*;

Si no son *Ben-dat-ileyos*,
O son *Ben-des-Tarifáts*.»

I aixina per l' estil este
¡Quánts comentaris farán!
Uns prenint la cosa a broma
Atres prenintla formal.

Mes que parlen lo que vullguen;
Vestint desénts, no 'n feu cas:
¿Que os critiquen per darrere?
Pues rigause per davánt.

II

Escríus que «l' estiu ahí passes»,
I no es del tot veritat:
Perque segóns lo que cóntes,
Ahí fa un temps primaveral.

Qui passa l' estiu de veres
Sòc jo; ¡Relléu quin suar!
Pròp de dos mesos que ducte
Si soc hòme... o manantial.
Tinc obèrts tots els meus poros
Més que 'ls ulls de un espantát,
I estíc més ple de goteres
Que una casa abandoná.
Qui me veu per primer vòlta
Per totes bandes suánt,
Si soc parént, me pregunta,
Dels *Suáreç* o els *Süays*.
Almanác de *Gotha* opine
Que me déuen nomenar:
El calor me fa la... *gota*
I el reuma me fa... almanác.
Promte en lo dit calendari
El meu nòm figurará:

Pues, dins de pòc, em propòse
 del Gobèrn solicitar
 Que me concedisca tituls
 De nobleça i calitat;
 A vore si fentse blava,
 Nòte més fresca la sanc.
 Pera que me 'ls concedixquen
 Crec que tinc motius sobrâts
 I més si obsèrven lo pròpi
 De estos nòms que vullc portar:

Gran Duc de la *Sofiquina*,
 Marqués del *Suor Real*,¹
 Conde de *Gotarredona*,
 O de la *Gota allargá*;
 Vizconde de *Estalactites*;
 Baró del *Vestit Chopat*,
 I senyor de *Guada-sequies*,
 De *Guada-suar* i *Canals*:
 I caballer de les Órdens
 Inglesa i rusa del *Bany*,
 I china, denominada
Ché-Kin-Chi-Cho-Tink-Chu-An.
 Per no mentir, la tertulia
 La nomene en castellá,
 Pues, en llòc de dir *suaré*,
 Sòls dec dir: *estic suant*.
 No sé si en fransés saluda,
 O si es burla en valenciá,
 Qui de vesprá i nit al vórem
 Diu mirantme: *Bon suar...*
 En fi, que seguint aixina,
 El meu còs se desfará,
 Lo mateix que en un gòt d' aigua,
 Un tarrós de sucre o sal.
 Puc ferli la competencia

1 *Real* así significa—Que es verdader... no imitat.

A un doctor americá,
 Que en los periódics anuncia
 Que ven líquida sa sanc,¹
 Pues sense mòurem de casa,
 Per la calor ofegát
 I cumplint en lo meu càrrec,
 Así me estic *liquidánt*.²

Memories de esta familia,
 Que está com jo socarrá
 I comprenint el martiri
 Del Sant que morí torrát.

Albaida, 1912.

Telegrama-sonet

Al Sr. D. Jochím Martí Gadea, autor del
Diccionari Valenciá-Castellá.

En el pròpi recint del *Diccionari*
 Que heu donat a la llengua valenciana,
 Sons vocables, prenint la forma humana,
 S' hem juntat en congrés extraordinari.

I 'hem resòlt, sense vòt algú contrari,
 Que acceptém i agráim de bona gana
 Eixe llibre, que a tots nos agermana,
 Com un valió obsèqui lliterari.

I també os fem saber, que allí, invitades
 A parlar per la dòcta concurrència,
 Al tractar de tal òbra, entusiasrades,

I posant vòstre nòm a gran altura,
 Encomiá vòstra idea la *Prudencia*
 I enaltí vòstra empresa la *Cultura*.

1 Diu l' anunci «Carne líquida—Del Doctor *Tintin Dámdám*.

2 Pues que soc liquidador—Del impost de Drets reals.

¡Bona peixquera!

Passa molts mesos
Pere en la còsta,
En la alcrieta
Que comprá apòsta.
I es la peixquera
De més sosiego,
La única còsa
Per la que és cego.

Sobre una penya
Que la mar banya,
Se está les hòres
Peixcant en canya.

Ficta en el suro
Pòsa la vista,
I, com la penya,
Ni es mòu ni chista.

Espera endurse
Mòlls i llobarros...
I lo que atrapa...
Sòls son catarros.

El dimats últim
(¡Dimats!, mal día)
Sentí de promte
Gran alegría.

La canya, ans dreta,
Se li encorbava,
I en l' aigua el suro

Se li afonava.

—¡Ché, que fortuna!
(Digué animantse)
¡Que vinguen ara
De mí burlantse!

Huí que 'm pregunten
Soltant la risa:

—¿Es mòll o mòlla?
¿Es llis o llisa?

En quant ho vejen
Páren de riures...
La picá indica
Lo menys... cinc lliures...

¡No será fluixa
La cujipanda!
Peix en salseta
I arrós abanda...
¡Cóm esbatusa!
Chasco s' empòrta,
Que 'l ám no es trenca...
La canya es fòrta...—

I tiránt, rápit,
Pera probarho,
Del mar va traure
Un bulto raro...

Era aquell bulto,
De forma ingrata,
¡El taló i sòla
De una sabata!

Cansóns de curt de vista

[No sempre han de ser de cego]

En mig de un rògle de gent,
Un curt de vista cantá
Les coples que escric así,
I atres que escriuré demá.

Se equivoquen els que 's queixen
De que el mon está perdut;
Pues tots en ell entropocen,
Sense que el busque ningú.

—
Eres més dreta que un fús,
Més templá que la guitarra,
Més salá que la tonyina;
I més *fresca* que la horchata.

—
Aguiles i gabiláns
Contra el aire es desganyiten,
Perque volar deixa als hòmens,
Pera que en tot els imiten.

—
Me pareixes el cresòl
Que la cuina òmpli de fum;
Molt bon *gancho*, molt bon *pico*,
Gran torçuda i poca llum.

—
Si en l' estiu vas per les platjes,
Vorás les dònnes a estòls:
Les unes buscant pegines,
I les atres *caragòls*.

—
No sé qui puga volerte,
Tenint el nas tan eixit,

Ulls chiquets, boca de sària
I el color de codony cuit.

Canta el rosinyòl en l' abre,
El teulahí en la teulá;
Canta el canari en la gavia,
I tú cantes... en la ma.

Están colocant la traca
I van els fadrins dient:
Que com pases tú i la mires,
Se disparará al moment.

Les estrèl-les i els luceros,
De ta hermosura prendáts,
Afirmen que assí en la Tèrra
Per tú están representáts.

Pòrten huí les senyoretetes
Vestit forma camisera,
En má la bolsa d' escola
I el cap dins de una panera.

Eres vanitosa, i sé
Que guanyes tot lo que guanyes,
Com gallinera del Trenc,
Desplomant *galls* i *pollastres*.

Corrent ella i jo, caiguérem
Tan be i junts..., que dic encara,
Que aviador me faria
Si sempre així *aterriçara*.

Com eres blanca i hermosa,
Si no vòls ferte morena,

No et mires massa al espill,
Pues ja saps lo que el sòl crema.

Caçant jo per l' hòrta ahir
Te viu per primer vegá;
Jo a un colom ferí de un tir,
I tú a mi de una mirá.

Enaltixes a tot hòra
El treball i la familia;
I en totes bandes te tròbe,
Menys en casa i la oficina.

La humiltat i la prudència
De este mon se despedíren,
Perque han comprés que huí en día
Més estorben que servixen.

Si et dic que t' adore, calles;
Si et mire, acatjes els ulls;
Qu' és meu ton còr tots m' ho diuen,
Tots m' ho diuen..., manco tú.

Junts en lo tramvía anávem,
El braç d' ella el meu rossava
I no sé si era el tramvía
O era jo el que tremolava.

Los més grans amors huí en día,
Entre 'ls humans i els divins,
Son: el de Deu, el de Mare
I el que per tú estic sentint.

¿Qué farém?

Lleireta de principis del any 1915

A En Lluís Cebrián i Mezquita
Fundador del famós Rat-Penat,
Trovador de la nóstra *terreta*
I croniste de nostra Ciutat.

¡Quín alboròt! ¡Válgam Deu!
¡Quín tropoll! ¡Quín rebombòri!
¡Quín canyaret! ¡Quín desòri
Per totes bandes se veu!

La maldat

En este mon ha escampát
La ambició, l' òdi i la enveja,
Perque així més pronte es veja
Perduda la Humanitat.
Tan rabiós son esperit
De estermini i destrucció
Per valls i sèrres redòla,
Que hasta la tèrra tremòla
De horror i de indignació.

Dic de veres:

Que me aborrone observant
Que 'ls hòmens se están tornant
Fòlls i salvajes i fieres.

I els que de asò se asustém
I sòls quietut desijém,

¿Qué farém?

¿Farém fòc o fugirém?

Si fem fòc, ¿a qui tirém?

Si fugim, ¿ahón anirém?

—

Europa huí, al meu parer,
Pòt compararse a una mula,
Que més coçeja i recula

Quant més pega el carreter:

A tot llòc

Du la lluita a sanc i fòc,
I pâ els pòbles enguerrats
No valen lleys ni tractats,
Deu ni Papa, rey ni ròc.
Ha dit: «Pues dec als països
Més cafres, europeïcarlos,
Ma cultura desbarate,
Ròbe, asòle, insendie, mate...
I m' aforre el conquerarlos.

A sombrats,

¡Vorán tots quánt barbarise!

Jo més que ells me insivilise,
I ells queden *europeïcats*.»

I els que en mig de este belém
Sense voler se trobém,

¿Qué farem?

¿Farem fòc o fugirém?

Si fem fòc, ¿a qui tirém?

Si fugim, ¿ahón anirém?

—

Mentres els dòctes pensaven,

Com en jòc de lotería,

Que el *siscents sis* eixiría,

I vida i salut guanyaven,

Un manyós,

Burlantse de ells, cautelós,

Ha ficat ma de improvís,

I apartant el *siscents sis*,

Ha tret el *quaranta dos*.

Un canonet, no de agulles,

Ni pa fer de calça el punt;

Sino un canut de matança,

Que cada bomba que llança

La fa estallar a lo llunt.

I a este pas,
 Canó haurá de més grandor
 Que té el fúmeral major
 De la fábrika del gas.
 I els que eixa atrocitat veém,
 I en tal arma no contém,
¿Qué farém?
¿Farém fòc o fugirém?
Si fem fòc, ¿a qui tirém?
Si fugím, ¿ahón anirém?

—
 ¡Nacións neutrals!... Se equivocava
 Qui allí crega tranquil viure,
 Que en ninguna es vorá lliure
 De guerrers de *casa i boca*.

Defensors

Dels eixércits lluitadors
 se insulten i se agredixen,
 I en sa ofuscació aplaudixen
 Iniquitats i rencors...
 I uns son dels austriacs contraris,
 Atres parlen dels francesos;
 Quí als alemanys diu intrusos;
 Molts se acaloren per rusos,
 I molts están farts de inglesos...

Resultat:

País neutral, gran gallera,
 Ahon la gent riny i s' altera
 Per el gall ròig o el fabat.
 I els que a estos braus aguantém
 I apaciguar no podém,
¿Qué farém?
¿Farém fòc o fugirém?
Si fem fòc, ¿a qui tirém?
Si fugím, ¿ahón anirém?

¡A la mar, a navegar!
 Pero ¿huí qui es fica en bucs,
 Si hasta el petits samarucs
 No saben cap ahón nadar?

Les armaes
 De nacións aprofitaes
 Les ames del mar se crehuen,
 I apenes un bultet vehuen
 Li solten quatre andanaes;
 I desde la humil llancheta
 Als arrogants *dragonúts*¹,
 Si els acèrta un ceppelí,
 Una mina o un submarí,
 S' afonen en dos minuts.

I em pareix
 Que al morir, ser soterrat
 Es millor, que no salat
 Tornarse sopa de peix.
 I els que asó considerém
 I per pòr no se embarquém,

¿Qué farém?
 ¿Farém fòc o fugirém?
 Si fem fòc, ¿a qui tirém?
 Si fugim, ¿ahón anirém?

—
 Si jo un aeroplá tinguera,
 Me entretindria en volar
 Sobre la tèrra i la mar,
 Com pardal de la Albufera.

Mes si agafe
 Mal el timó, un ala em chafe,
 O hiá un proyectil que em pegue...
 I caic al aigua i me ofegue

1 Així pronunciá un amic la paraula *dreadnoughts* la primera vegá que la llixqué, i jo la escric aixina perque, además de no saber com se pronuncia, me servix de ripio en esta ocasió.

O caic a tèrra i me esclafe...
 I al baixar per provisións,
 Pòt ser que oixca:— ¡Eixe ametralla!
 —¡Es un espía!—¡Agarréulo!
 —¡Trenqueuli el motor!—¡Mateulo!
 —¡Guardarlo pera una falla!
 —¡Que engaviat,
 De fira en fira camine!
 —¡Película pera un cine:
 «La aviador... aviat!»
 I si per més que volém
 De una trompá no escapém,
 ¿Qué farém?
 ¿Farém fòc o fugirém?
 Si fem fòc, ¿a qui tirém?
 Si fugim, ¿ahón anirém?

—
 La solució es prou ductosa:
 Per la mar, l'aire i la tèrra
 Se estén la acció de una guèrra
 Sanguinaria i horrorosa.

Les doctrines,
 Cristianes, santes, divines,
 De amor, de pau, de humiltat,
 La mateixa cristiandat
 Les burla o les fa chichines...
 Mes com assò, diuen sabis,
 Que es sumament profitós:
 Pues durá esta lluita fiera
 Una pau molt duradera
 I un progrés meravillós...

Jo, en tant passa
 La gran tormenta, he resòlt,
 Ja que tot está revòlt,
 No ixir pera res de casa.
 Així els que la pell guardém

Ja no cal que preguntém:
¿Qué farém?
 Tots los dies quant s' alcém
 En la Verge confiém...
 Prengam tila... i esperém.

El crit de la peixcaora

—¡Compréu palayes! ¡Sorells!
 ¡Llangosta! ¡Sepia! ¡Sardines!
 ¡Aladròc! ¡Mero i tellines!
 ¿Voléu llus? ¡Mòlls i pagells!
 Així com si l' ama fora,
 Pregonant lo que venía,
 Tota la ciutat corria
 Toneta, la peixcaora.

Recorde que un día anava
 Per lo carrer de la Mar,
 I es detingué al observar
 Que molta gent s' acostava:
 Una manifestació
 De empleats, especialment
 Del Estat i Ajuntament
 I de la Diputació.

Si Toneta va comprendre
 Qué era aquella nugolá,
 No sé; mes sí que arrimá
 A una pòrta, i ansiant vèndre,
 Al passar la comitiva,
 Mirava a jòvens i a vells,
 Cridant:—¡Calamars! ¡Pagells!
 ¡¡La llangosta de ara viva!!

La gran copa de prèmi

Desficiasi en vèrs

A caçar, Geróni,
Te tanta afició,
Que en caçar se ocupa
En quant té ocassió.

S' alaba de pendre
Be la punteria.
(Tema dels que caçen,
O monomania.)

Referix que un prèmi
En concurs guanyá;
La jòya era mala
I la rechaçá.

Este cas indica
Sense detallarho:
Mes jo no l' ignòre
I vaig a contarho.

Guases-Majors, una
Població de Espanya
Que a festes i a bromes
Ninguna li guanya,

Té un Club cinegètic,
Ahon regla es constant,
Que tot allí els sòcis
Ho caçen volant.

Celebra concursos
Serios, de importancia:
I atres que resulten
Una extravagancia.

I de un mòdo els prèmis
Procura expressar,

Que el que s' endú chasco
No pòt reclamar.

Fa temps, un anunci
Va el Club repartir,
I en ell en resumen
Assò vingué a dir:

«El *Club Tiralaire*
De Guases-Majors,
A tots els que 's precien
De bons tiradors,
Atent els saluda,
I a concurs convoca,
Ahon se pròbe el mèrit
Que cascú s' invoca.

Será el exercici
El matar, del tot,
Una pusa en l' acte
En que pegue el bot.

Distancia: tres metros.
Local: pati-sala.
Arma: la escopeta.
Proyectil: la bala.

Fecha i atres datos,
Segóns reglament,
Sabrán quants s' inscriguen
Oportunament.

Será el prèmi un títol
De asociat amic,
Més una *gran copa*
De estil algo antic.

Si acás resultara
Que ningú ha acertat,
Se donará el prèmi
A gust del jurat.

No importa el soscriures
Mes que una aguileta,
I el Club proporciona
Cartuig i escopeta.

No s' ensenya el prèmi;
Pues la Societat
Desija sorprendre.
Ans al agraciat.»

Se enterá Geròni,
I en Guases-Majors,
Prengué part en l' acte
Dels bons caçadors.

S' entorná a sa casa
Bastant envanit,
I a les dos semanas
Recibí un escrit,

En el que així dien
Els dos secretaris
Del Club de concursos
Tan estafalaris:

«Constant que la pusa
Ningú la matá,
I que és vosté l' únic
Que més prop li aná,

Li enviém el prèmi
Que estava oferit:

¡Siga enhorabòna!

¡Salut i profit!

Va en caixó de fusta,
Tot ben colocat,

Entre abundants fulles
De un aroma grat
De planta que a vòra
De les sequies viu,
I que en vòstra tèrra
Matapusa es diu.»

Orgullós i alegre
Per la recompensa,
A tots ho contava
I ho pòsá en la premsa.

I parlant assòles
A ratos, se díá:
«¡Guanyí la gran copa!
Ja me ho presumía!...

¿De qué forma i classe
De metals será?...
Plata i òr sens ducte,
I estil grec-romá.....

¿La tindré en la sala
Ahon la véjen bé?...
¿O en estuig magnífic
La conservaré?...»

Per fi, als quinze dies,
Aná a la estació,
I feu dur a casa
L' envetjat caixó.

Present la família,
I de ella rodat,
Desclavá la tapa,
Tot emocionat.

I alçant el dit títol,
Encontrá baix de ell,
La *gran copa*... sòlta...
De un sombrero vell.

La cansó del castanyer

Per tota Valencia content i ditjero,
Allá per Novembre, durant les velaes,
Cantava el so Tino, famós castanyero:
«¡Calentes i bones! ¡Castanyes torraes!»

Este crit no sempre complet repetía:
«¡Castanyes torraes!» a vòltes sòls día;
I passat un rato, quant menys s' esperava,
«¡Calentes y bones!» no mes pregonava.

En una nit d' eixes en que bullanguera
Pels carrers més cèntrics la gent s' aglomera,
Entre el gran bullici, com atres vegaes,
Anava el so Tino, pegant costralaes,
Ficantse en apretos, aguantánt espentes,
I anunciant castanyes bones i calentes.

I observí una còsa, que dir no sabría
Si era invenció pròpia de sa picardía,
O si casual era la tramòya seua
I mal la aplicava la malicsia meua.
En pòques paraules vaig a referirho,
I veja qui ho llixca si pòt definirho.

Quant vea hòmens jovens o vells ajacosos
Que a totes les dònes miraven ansiosos,
O dien requebros a pòbres i a riques,
Madures i vèrdes, lletges i boniques;
O se aproximaven en les estretures
Pera indagar si eren tendretes o dures...
Esposats a rebre quatre bofetaes...
Cantava el so Tino: ¡Castanyes torraes!

I quant vea dònes, ja en rogllets de amigues,
Ja pegant pasejos, ja corrent botigues;
Unes als seus novios ben arrimadetes,

Atres esperantlos febroses e inquietes...
 I jovens i velles emperifollaes,
 De caderes amples, de pits abultaes,
 Incitant als hòmens de varies maneres,
 Unes melindroses, atres caraceres...
 Tino l' ullet fea, taimat se sonríia,
 Passant, o seguintles; mirava a tals dònes
 I pensant entonces ab sa mercancía,
 Afanós cantava: ¡Calentes i bònes!

El piropo del horchater

La meua novia es roseta
 Fina com la porcelana,
 De carns ferma, apretaeta:
 Es una valencianeta
 Tan polida com bledana.

I resulta doble hermosa
 Per son pensar generós,
 Son carácter bondadós,
 Sa mirada candorosa
 I el seu parlar tan melós.

Vestida de blanc anava
 Una vesprada d' estiu;
 Jo al seu costat caminava,
 I embelessat admirava
 Son poderós atractiu.

Una llarga lletanía
 De requiebros apurí,
 Qu' ella sonrient ouía;
 I «eres... eres...» dient quedí,
 Pensant com terminaría...

Quant un horchater passá

En aquell punt, i completa
 La frase pròpia acabá;
 Pues fòrt i ben clar cridá:
 «¡Dolsa i atarrosaeta!»

La primera impresió

[Dolora-paròdia]

Feta un braç de mar Sofía,
 El dumenge allá a les deù,
 Ixqué de casa ab sa tía
 Pera ouir misa en la Sèu.

L'admiraren quants la veren;
 Anava davant de mí,
 I de lo molt que digueren,
 assò fon lo que jo ouí:

Una vella:—¡Es molt bonica!

Un mariner:—¡Buc de guèrra!

Un famolenc:—¡I a eixa chica

Se la ha de menjar la tèrra!

Un ronyós:—¡Dòna costosa!

Un cuiner:—¡Dols i salat!

Un parent pòbre:—¡Orgullosa!

Un vanitós:—¡M' ha mirat!

Un pifiente:—¡Això es vestir!

Una envetjosa:—¡Cohenta!

Un obrer:—¿Sabrá cosir?

Un gandúl:—¿Viurá de renta?

Un doctor:—¡El mal modèrn!

Un incrèdul:—¡Fanc i escòria!

Un frare:—¡Purna de infèrn!

Un llépol:—¡Pastís de glòria!

Palencia, 1911

Epigrama

Que 'ls fera plat li manáren
 A sa filla Tòni i Paula,
 De un bon guiso que posáren
 De llengua i fetje en la taula.
 La chica al punt obedí;
 Mes falta de discreció,
 A Tòni i Paula serví
 Tan desigual la ració,
 Que al voreu digué la mare:
 —Observe que has fet mal obra...
 Li falta feche a ton pare...
 I jo tinc llengua de sòbra.

¡Abre caigut!

Ab motiu de la aplicació del remey
 anticoléric del Dr. Ferrán.

¡Pòbre pòble espanyol! ¡Plagues tremendes
 Com per destí fatal, sobre tú apinyes!
 La filoxera destruíx tes vinyes,
 Assòla el tèrratremol tes viviendes;
 Llangosta, pedregades i contiendes
 Arrasen tes ubérrimes campinyes,
 I el erari, augmentant ses socalinyes,
 Apura els rendiments de tes haciendes.
 La política es farsa que te encega,
 L' estranger sòl a vòltes inquietarte,
 I hasta la Ciència, que arrogant aplega
 A dir que vòl del còlera lliurarte,
 Tubets, que punchen, de un caldet carrega
 I valenta se aplica... a eixeringarte.

En la platja

Vesprá de estiu

Van recorrent la plaja les galleteres
Al aire grenyes, muscles, genólls i colses,
I amostrant les galetes en les paneres
Criden desganyitantse: «¡Salaes i dolses!»

El sòl ponent se tròba rodat de *brumes*
Que brillen com si foren de pedrería,
Remoregen les onnes, tornantse escumes,
I en lo bany de les dònnes bull la alegría.

Ixen del mar hermoses com si volgueren
Totes elles de Vènus ser viva image,
I els vestits gotejantlos, com si dugueren
De diamants i pèrles orlat el trage.

Unes van arropides i tremoloses,
Atres rientse passen, atres sospiren,
Atres corren tapantse, molt vergonyoses,
I algunes cap als hòmens de gaidó miren.

I entre aquelles figures de formes bones,
Que en blancs llansòls envolquea les barraqueres,
Com resumint les gracies de tantes dònnes,
—«¡Salaes i dolses!»—criden—les galleteres.

—
Ja la espayosa plaja la gent ocupa.
De sa vasta planissa, sobre la arena,
En incontables rògles la gent s' agrupa,
I alegre i divertida la gent berena.

De les cistelles trauen casoláns guisos
I embutits i fiambres de cent maneres;
Ensissam, pa, fromage, cocòts, pastissos...
Taronges i bresquilles, melóns i peres...

Cubilets i botiges de aigua fresqueta,
I botes i botelles de vi s' apuren:
Pues tots saben la regla sana i discreta:

«Bons tragos i bons mòssos, les penes curen.»

I animen aquells quadros de gòrja i bulla
Les que del mar ixqueren dònes gracioses;
Que si estaven divines ants, a remulla,
En sec resulten ara apetitoses.

I en tant que unes se mòstren un pòc esquives,
I atres els còrs inflamen ab ses mirades;
I unes riuen o canten provocatives,
I atres pareix que es mòren de enamorades...

Per entre els rògles passen les galleteres,
Al aire grenyes, muscles, genólls i colses...
I mirant tantes dònes tan hengiceres,
Criden desganyitantse: «¡Salaes i dolses!»

Ratjea

Carmeleta, que es baixeta
I el alt i bondadós Tòni,
No fan feliç matrimoni
Per culpa de Carmeleta,
Que té un gèni del dimòni.

Huí renyint Tòni li ha dit:
— «De mans i llengua eres llarga;
Me tens, Carmela, aborrit;
¡Qu' armeleta m' has ixit!...
¡Qu' armeleta més amarga!»

— ¿Aon vas, Chima, tan de pressa?
— A vore a mon fill, Teresa.
— ¿Qué desgracia li ha pasat?
— ¡Oy! ¡mira! ¡que s' ha casat!
— ¿Conque ton fill ja té dòna?
Pues que siga *nòra-bòna*.

Que tòca el fogoner Plá
 Molt be el clarinet, m' han dit;
 I com de cap a pèus va
 Sempre tacós i ennegrit,
 Esta pregunta me he fet,
 En quant sa gracia he sabut:
 «¿Cóm pòt tocar *clar-i-net*
 Un hòme tan *negre-i-brut?*»

—

Tres marits ha tengut Rita
 Els tres metjes, i m' han dit
 Que va a ser son quart marit
 El doctor que la visita.

Assò ho contá en lo café
 Pepe als amics; i Batiste
 Qu' es un chistós, moderniste,
 I de mala ombra, digué:

—«Dòna a metjes destiná,
 Molt bé pot dir qualsevöl,
 Qu' es una dòna cressòl,
 o es una dòna *mechá.*»

—

A Mercedes, que llegía
 Vèrs en llengua valenciana,
 Li va preguntar Maria:
 —¿Qué vòl dir *bledá* o *bledana*?
 I esta explicació per bona
 Feu la dotora Mercedes:
 —Bledá o bledana: hòme o dòna
 Enthusiasta per les bledes.

—

Exclamá assombrat Climent:
 —¡Quánt de ripio están traent
 De eixa casa tan chiqueta!

I Tòfol digue rient:
 — No es extrany. ¡Ultimament
 Vivía en ella un poeta!

Als excursionistes

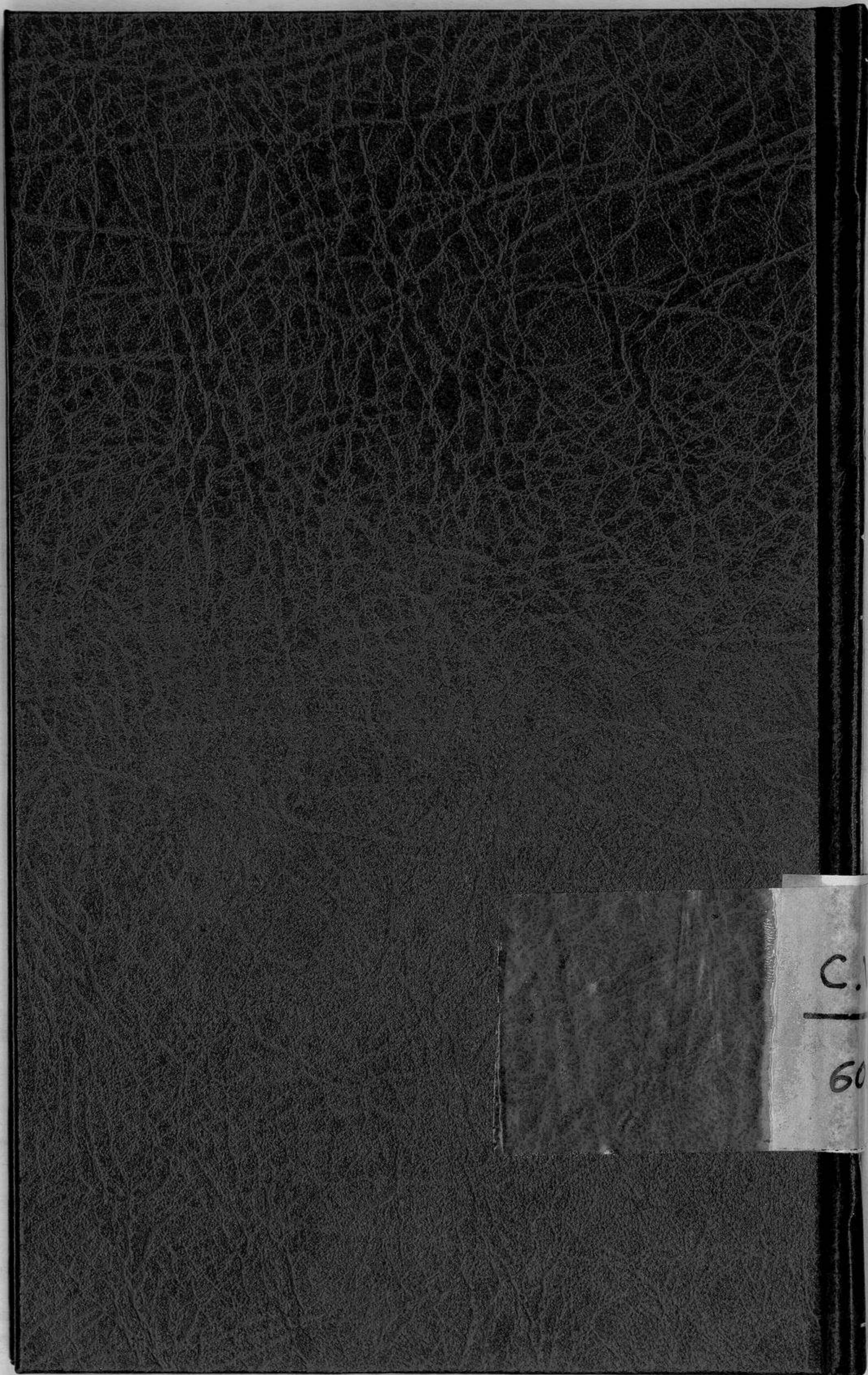
de LO RAT-PENAT, visitant Xátiva

Dòctes amics que a Xátiva veníu,
 D' Història i d' Art a pendre una llisó:
 Si sòls ha de cridar vòstra atenció
 El incunable ocult en un archíu,
 O el quadro que ni autor ni fecha diu,
 La estatua convertida en un piló,
 O els tròssos de una arábiga inscripció,
 O el castell derrocat... ¡Así em teníu!
 Mireume be: i en l' acte que deixéu
 De recòrrer el terme i la ciutat,
 Asegure que tots declararéu:
 Que soc, de lo notable que hau trobat,
 Lo més digne de estar en un museu,
 Per lo raro, lo antic i lo *acabat*.

Xátiva, 1913.

C.
—
60

POETTES VALENCIANS

PROU

V.

068